

tikus átalakulás harcosa volt. Nevét a nép forradalmi dalokba foglalta, emlékét F. Freiligrath ódája örökítette meg⁴⁴ (Rónai Mihály András, 1970).

— 350 éve, 1623-ban Chiselhurstben halt meg William CAMDEN angol történész, 1575-től tanár. *Britannia* c. művében összefoglalást ad Anglia gazdasági és társadalmi életéről. Sz. 1551. május 2. London)

November 10.

— IFJÚSÁGI VILÁGNAP. 1945: A Demokratikus Ifjúsági Világszövetség (DIVSZ) megalakulása.

— 1940: A november 9-ről 10-re virradó éjjel 14 kommunista és antifasiszta harcost temetett romjai alá a föld-rengés következtében összeomlott Dof-tana börtön.

— 75 éve, 1898-ban Böhönyén született FORBÁTH Imre költő, orvos, a csehszlovákiai magyar irodalom kimagasló lírikusa. A Magyar Tanácsköztársaság emigránsaként került Csehszlovákiába. „Forbáth volt a huszadik század elején feltűnő modernista költői irányok legfőbb képviselője a csehszlovákiai magyar irodalomban. A huszas évek elején költészetében az expresszionizmus módszerei uralkodnak, de egy-egy verse már túlmutat Kassákék modernizmusán, és realista motívumokat is tartalmaz (A barátokról, Anyámnak, Szolga éneke) ... költői fejlődésének csúcspontját a *Favágók* (1930) című verseskötet jelenti ... a költemények egy részében Forbáth magas művészi színvonalon teremti meg a szocialista líra első csehszlovákiai magyar alkotásait“ (Csanda Sándor, 1966). Kötetei: *Verssek*. Bécs 1922; *Vándordal*. Érsekújvár 1923; *Panasz és remény*. London 1942; *Mikor a néma beszélni kezd*. Vv. Bratislava 1958; *Csodaváró*. Bp. 1967. (Mh. 1967. május 16. Teplice)

— 305 éve, 1668-ban Párizsban született François COUPERIN francia zeneszerző. (Mh. 1733. szept. 12.) M. 73. 7. 59.

— 490 éve, 1483-ban Eislebenben (Thüringia) született Martin LUTHER

wittenbergi professzor, a német reformáció vezére, a Biblia fordítója. (Mh. 1546. február 18. E)

November 11.

— 90 éve, 1883-ban Veveyben (Svájc) született Ernest ANSERMET kiváló karmester. Műsoraiban fontos helyet biztosított a modern francia, német, amerikai, svájci és magyar zenének.

— 100 éve, 1873-ban Várfalván született PÁLFI Márton tanár, író és műfordító. Tanulmányait Tordán és Kolozsvárott végezte. 1900-tól haláláig a kolozsvári unitárius kollégium tanára volt. Sokat fordított finnből és latinból, tolmácsolt Alessandri, Eminescu és más román költők verseiből. Kéziratban maradt Janus Pannonius műveinek fordítása. Nyelvművelő cikkeiben a magyar nyelv tisztaságáért szállt síkra. (Mh. 1936. aug. 11. K) (Sz)

— 300 éve, 1673 Hotin: Jan Sobieski lengyel hetman (1674—1696 király) a Podoliáért folyó háborúban ezen a napon aratta egyik legnagyobb győzelmét a hódító török hadakon.

November 12.

— 140 éve, 1833-ban Péterváron született Alexander P. BORODIN orosz zeneszerző, az Ötök csoportjának tagja. Zenei ismereteit magánúton alapozta meg, orvosi és kémiai tanulmányaival párhuzamosan. Zeneszerzői tevékenységét két műfajra, az operára és a szimfóniára összpontosította. Operájában, az *Igor herceg*-ben a XII. század második feléből származó *Ének Igor hadáról* című elbeszélő költemény s más források segítségével vitte színpadra a kijevi kenéz küzdelmét a poloveci tatárokkal. Zenei anyagában népi forrásokra is támaszkodott, s fontos helyet biztosított a mű szerkezetében a keretező tömegjelenteteknek. *Második szimfóniája* (Muszorgszkij szerint; Szlavj Eroica) több tekintetben kapcsolatot mutat operájával (programszerűség, helyenként a zenei anyag, drámaiság és epikus jelleg stb.). Szovjet együttesek műsoron tartják *Második vonósnégyesét és Középszíriában* című programatikus zenekari

darabját is. (Mh. 1887. febr. 27.) Keldis: *Az orosz zene története*. Bp. 1958. 204—229. (—kő)

November 13.

— 50 éve, 1923-ban Zacosban született Eugenio de NORA spanyol költő és irodalomkritikus, az újrealista irányzat egyik számottevő képviselője.

— 100 éve, 1873-ban Rómában született Egisto TANGO kiváló olasz karmester. Tanulmányait a nápolyi konzervatóriumban végezte. Velencében mutatkozott be, majd többek között a milánói Scala, a New York-i Metropolitan, a berlini, budapesti Operaház, a bécsi Népopera karmestere lett. Az első világháború után rövid ideig a Kolozsvári Román Opera karmestereként is tevékenykedett. Az ő nevéhez kapcsolódik két Bartók-mű bemutatója. „Az 1917-es év határozott fordulót jelent a budapesti közönségnek műveimmel szemben való magatartásában. Végre az a szerencse ért, hogy egy nagyobb munkámat, *A fából faragott királyfi* című táncjátékot, Tango Egisto mesternek hála, zeneileg tökéletes előadásban hallhattam. 1918-ban ugyancsak ő adatta először egy régebbi színpadi művet, az 1911-ben készült egyfelvonásos: *A kékszakállú herceg várá-t* [...] A legteljesebb hálám és elismerésem Tango Egisto karmesternek szól, aki a legnagyobb lelkesedéssel tanulmányozta a partitúrát és zenémet annyira megértette, hogy tempók, frazirozás dolgában, de még az egész felfogásában is egyetérték velem. Köszönettel tartozom még külön azért is Tangónak, hogy a zenekar betanításán kívül a színpadot is állandóan szem előtt tartotta“ — írja Bartók önéletrajzában, illetőleg *A fából faragott királyfiról* című nyilatkozatában. (Mh. 1951. okt. 5.) (—kő)

— 105 éve, 1868-ban a Párizs melletti Passyban halt meg Gioacchino Antonio ROSSINI, a jeles olasz zeneszerző. (Sz. 1798. febr. 29.) M. 68. 11. 55.

November 14.

— 25 éve, 1948-ban, Nógrádverőcén halt meg ROZSNYAY Kálmán színész,